СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 213. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 13. вересня, 1923. VOL. XXXI. No. 213. Jersey City, N. J., Thursday, September 13, 1923. THREE CENTS

ЮНІЯ ПРИПИСУЄ ГЕРИНСЬКУ МАСАКРУ ЛИТОВСЬКИМ БОЛЬШЕВИКАМ

НЮ ЙОРК, 11. вересня. — Після заяви майнерської юнії, яку вона оголосила публично, геринську масакру страйколомів мали перевести литовські большевики.

Масакра була одним висловом зусиль московських комуністів захопити зорганізований робітничий рух в Злучених Державах в свої руки.

НЕ ПОДОБАЛАСЯ ЙОМУ ЗГОДА З МАЙНЕРАМИ

ГЛОВЕРСВИЛ, Ню Йорк, 11. вересня. — Байрен Нютон, бувший заступник міністра скарбу, виступив остро проти згоди межи властителями копалень твердого вугля та майнерами, заключеної недавно в Гарисбургу.

На думку Нютона, американській публиці прийдеться заплатити 35 мілїонів долярів за сей контракт, з котрого скористає лишень стейт Пенсилвенія.

ПОЗОВ ПРОТИ МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ

ФОРТ СМИТ, Аркензо, 11. вересня. — Федеральний повітовий суд розбирав нині внесенне майнерської юнії, щоби відкинути позов підприемства Коронадо Ковл Ко. оф Америка, котрим воно домагається від юнії 2 мілїонів 222 тисячі долярів за робітничі заворушення в повіті Себастіяс, в 1914. році.

Суд відкинув внесенне юнії, і розправа проти юнії відбудеться в короткім часі.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ПРОТИ ПИНШО

ВАШІНГТОН, 11. вересня. — Федеральні урядники звертають увагу, що межи средствами, які пенсилвенійський губернатор Пиншо радить в цїли запобіження підвисшенню цін на твердий вуголь в наслідок підвишки робітничої заплати майнерів, находиться кілька точок, які федеральний уряд вже давно порадив.

Ось так вуглева комісія федерального уряду ще два місяці тому заповіла переслухання в справі оплат за перевіз вугля зелізницями.

В той спосіб федеральні урядники роблять губернаторови закид, що він ігнорує прикази федерального уряду.

ЗНОВА ГРІЗЬБА ПРОТИМУРИНСЬКИХ ПОГРОМІВ

САВТ БЕНД, Індіяна, 11. вересня. — Один з муринських провідників муринської кольонії в сій місцевости дістав листа, в якому грозиться йому безіменно муринською масакрою. Хоча не було ніяких даних припускати, що погроза буде виконана, Мурини зараз почали масово покидати місто. Досі мало вже вийти з міста коло півтора тисячі Муринів з родинами.

Поліція сейчас приказала скріпити сторожу в муринській дільниці, та заказала продавати далі оружа Муринам, бо на вістку про надходячий погром Мурини кинулися купувати револьвери й рушниці.

БУВШИЙ ПРОКУРАТОР ПРО ПЕРЕКУПНІСТЬ ПРИСЯЖНИХ ЛАВ

БОСТОН, Месечузетс, 11. вересня. — Дж. Вестон Ален, бувший стейтовий генеральний прокуратор, заявив на публичнім переслуханню перед комісією легіслятури, що бостонські лави присяжних суддів перекупні та здеморалізовані до грунту.

Вони мають бути так зависимі від машинерії політичних партій, що як довго їх від сеї зависимости не звільниться, дійсні злочинці будуть ходити вулицями певні повної безкарности.

ГРЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ЗАПЛАТИВ $200,000 КАРИ

НЮ ЙОРК, 11. вересня. — Грецька Національна Лінія заплатила американському урядови 200,000 долярів кари за те, що її корабель Байрон привіз зі Середземного моря масу імігрантів понад дозволену ріжним краям квоту та що до того по перегонах на океані привіз їх перед початком нового місяця.

ОРГАНІЗАТОР КУ-КЛАКС-КЛЕНА ПЕРЕД СУДОМ

МЕЙКОН, Джорджія, 11. вересня. — Тут почалася розправа проти Дж. П. Деркі, організатора Ку-Клакс-Клена в околиці сього міста, обжалованого зате, що він проводив кількома нападами на приватних людий, полученими з їх побоями.

Обжалований на своїх зізнаннях признав свій звязок з Кленом, а др. Ярбро, жертва одного такого нападу, присягнув, що обжалований був в товпі, що напала та побила його.

ПРИЗНАВСЯ ДО МНОГОЖЕНЬСТВА

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 11. вересня. — Тиждень тому назад арештувала місцева поліція якогось Гарі Рошене з Ворена, в стейті Огайо, котрого вона підозрівала за співучасть в отроенню одної жінки Анни Деніелс, що померла в Сіетел в 1916. році. Хоча слідство виказало безосновність закиду, сей, як його пускали на волю, признався поліції, що був жонатий сім разів, з того шість подруж заключив за послідних 4 роки.

ХОЧУТЬ ОТОЧИТИСЯ ТАЙНОЮ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 11. вересня. — Адвокат Анти-салюнової Ліги, головного американського прогибіційного товариства, виступав перед судом стейту з доказами, що Ліга мусить задержати свою діяльність в тайні, якщо вона має далі могти вести свою роботу.

ЩО КОШТУЄ ДОБУТИ ТОНУ ВУГЛЯ?

ВАШІНГТОН, 11. вересня. — Вуглева комісія предложила президентови Куліджови вислід своїх розслідів над коштами добування мягкого вугля. Після сих розслідів, добути тону мягкого вугля коштує підприємця від 1 доляра 20 центів до 2 олярів 80 центів.

ЖЕРЕЛА РАДУ НА ОСТРОВІ БОРНГОЛЬМ.

Копенгагські газети звідомляють, що найновіщі розсліди виказали радоактивність жерел на острові Борнгольм. Як сконстатували знатоки, досліджувані жерела мають чотири рази більше раду, як пр. жерела в Бадені, а 10 разів більше як жерелаКарльсбаді. Данська преса сподіється, що остров Борнгольм буде завдяки цьому в будуччині світовою здоровною місцевостю.

КРОВАВИЙ ВІДПУСТ У ВИННИКАХ б. ЛЬВОВА.

Дня 15. серпня на латинське свято Успення Пр. Д. Марії приїхало спеціяльними поїздами богато людей. Одним із поїздів вертав пополудни до Львова друкарський складач Когутинський. Жінка його при всіданню пригадала собі, що на двірци забула клунок. Тому Когутинський висів із вагона, а як всідав назад, посовгнулася йому нога. Впав під колеса вагону, які переїхали йому через ногу повище коліна. Мусіли в шпитали відтяти цілу ногу. Тому що ранений вже старший чоловік, не вдасться його вдержати при життю. — Майже рівночасно в лісі між пристанком Маріяпівка і Винниками відпустівці найшли гарматній набій. Легкодумно почали розбивати його. Набій вибухнув і на місци вбив Йосифа Халапача зі Львова а дві жінки і одного мужчину ранив.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ВІДДІЛ ПЕРЕЙШОВ ЗБРУЧ.

Наш кореспондент зі Скалата доносить: В неділю на Спаса (19. серпня) зявився в околиці Крутилова біля Скалата зоружений відділ большевиків. Лісами дійшли вони до фільварку Виспяньского в Крутилові, що лежить зовсім окремо серед лісів. Большевики в числі около кільканадцять люда зі зброєю війшли на фільварок, забрали білля, одіж, гроші, харчі. Опісля відійшли за Збруч. Про незвичайну смілївість большевиків говорить факт, що всего 2 км. від фільварка є поліційний посередок. — Цікаве, що гранична сторожа не запримітила, як большевики переходили Збруч.

ДЕРЖАВА НА ДИНАМІТІ.

Петроградські часописи подають вістку, що недавно тому с твердині Кронштадт трапилась експльозія, яка знищила цілий форт, вбила сотки жовнірів і знищила в місті багато вікон.

ЖАЛІБНЕ СВЯТО В РІЧНИЦЮ ПОЛТАВСЬКОГО БОЮ.

У вівторок, 10-го липня, в річницю Полтавського бою, відбулося заходами „Гуртка університетів при Спілці студентів-Українців у Німеччині" жалібне свято на спомин про тодішніх борців за визволення України. Програма свята складалася: 1) Вступної промови проф. Лепкого, 2) історичного реферату проф. Томашівського та 3) кінцевого слова ст. філь. Олянчина.

В своїй промові проф. Лепкий змалював ті думки і настрої, що одушевляли тогочасне українське громадянство. Особливо звернув він увагу на характеристику репрезентантів тодішньої української національної думки — зокрема гетьмана Івана Мазепи та кошового отамана Костя Гордієнка. І як гідний наслідування відзначив він той факт, що ці два представники ріжних течій українського суспільства знайшли в собі силу поставити інтереси України понад свої групові чи особисті стремління і обєдналися для боротьби з ворогом-Москвою.

Після того промовив проф. Томашівський. Він зясував з історичного боку всі причини, котрі привели до Полтавської катастрофи а так само зробив аналізу наслідків її для українського суспільства та розвитку його національно-політичної ідеольгії.

В кінцевім слові ст. філ. Олянчин відмітивши анальогію поміж сучасним нашим положення та положенням наших предків після Полтавської катастрофи — спинився на тій високо патріотичній і самовідданій праці, що її переводила тогочасна наша політична еміграція на чолі з гетьманом Пилипом Орликом. Вони — кажучи словами сина Орлика Григорія — слідуючи за славетним принципам бути вірними своїй Батьківщині переносили до кінця своїх днів найбільш жорстокі нещастя, найбільш незвичайні розчарування і капризи невблаганої „фортуни" та виконували свій обовязок. А обовязком своїм вони вважали, що „не можуть дивитися холоднокровно на біду і нещасття, яким повергнена наша дорога нація". І тому вона боролася і духовно і фізично за визволення своєї Батьківщини, бо „то є природне право визволити себе від пресії". Оці заповіти і діла наших предків — кінчив промовець — мусять стати нам прикладом, коли ми хочемо досягнути спільної їм і нам мети.

ПОЛЬСЬКІ ФАШИСТИ.

Варшавський „Робітник" публікує ревіляційний матеріял про організацію польських фашистів зєднаних під кличем „Поготове патріотуф польскіх".

В найновійшому числї „Робітника" читаємо між иншим:

Відкиньмо на бік усі котурнові фрази про „добро батьківщини", „добробут населення" і т. д. а виявиться з поза них справжнє облича найскрайнійшої, чорносотенної реакції, яка прямує до повалення того всего, що зветься культурою і демократією.

Боротьба з загальним виборчим правом і змагання до його повалення, боротьба з робітничим і народнім рухом, клясова, віроісповідна і національна ненависть, якій попущено вудила в краю, викривлення цілої освіти по лінії думок реакції, знесення усіх законів чи заряджень, які дотепер сповнюють хочби частинно визиск і ексільоатацію краю капіталістичними клясами, відібрання робітникам свободи коаліції і страйків, боротьба з 8. годинним днем праці, оце програма фашистівських організацій, які прямують до повалення самої конституції. На нині жадається „тільки це", завтра знову скажеться, що треба повалити републику а завести монархію. Чейже такі Лютославскі і Заморскі навіть з тим не криються. Чейже Невядомського уважають „святим".

„Поготове патріотів польскіх" розвиває сильну побірову акцію.

Агенти „Поготовя" лазять навіть по бюрах в урядових годинах, тицяють урядникам свою „програму" і „регулямін" а в парі з тим роздають до підпису „роту присяги", в якій грозять смертю за зраду і некарність.

Звербованих в той спосіб членів ділиться на „категорії" з рігуляміном, якого 8. точка говорить дослівно:

„Слідити рухи і адреси поодиноких достойників, послів і провідників комуністичних соціял-революційних, жидівських і инших проти-державних організацій, й доносити про них своїм наставникам. Перед приступленням до „ширшої" діяльности, польські фашисти „вправляються" в пробах викликусання вуличних авантур, хоч би навіть з розливом крови...

Дня 1. мая появився „Закон фашистів"; є це організація, яка утворилась як „Спшисенжене на гробе Невядомскего"...

НІМЕЧЧИНА ЗАЧИНАЄ БЕЗПОСЕРЕДНІ ПЕРЕГОВОРИ З ФРАНЦІЄЮ

ПАРИЖ, 12. вересня. — Вчера явився у французького амбасадора в Берліні Марджері, німецький канцлер Штреземан у справі навязання німецько-французьких переговорів задля помирення і порозуміння між Німеччиною і Францією.

Французький амбасадор передав німецькому канцлерови заяву премієра Пуанкаре, що переговори можуть зачатись аж тоді, коли німецьке правительство видасть порученне населенню Рурщини, щоб покинуло боротьбу проти французької окупації при помочі „пасивної резистенції" (бездільного опору підчас праці).

Канцлер Штреземан заявив готовість німецького уряду піти на зустріч домаганням Франції, аби тільки довести до взаїмного порозуміння та економічного співділання, яке може запобігти теперішньому економічному розладови в Европі.

Заповідають, що Німеччина небаром перешле Франції і другим аліянтам нове предложенне про помиренне і сплату „военних відшкодовань", яке має бути задоволяюче для Франції і подати дійсну основу для нових і надійних переговорів між Німеччиною і Францією та другими аліянтами.

ФРАНЦУСЬКІ МАНЕВРИ НАД РЕНОМ

ПАРИЖ, 12. вересня. — Франція зачала свої сьогорічні маневри коло ріки Рену (над німецькою границею). В маневрах ведеться битва піхоти проти кінноти. У битві помагають літаки і тенки.

В ПАРИЖІ ВЯЗНЯТЬ ІТАЛІЙСЬКИХ КОМУНІСТІВ

ПАРИЖ, 12. вересня. — Французька влада арештувала тут 21 італійських комуністів, яких підозрівають за участь в убиттю двох італійських фашістів в Парижі, котрих похоронено з великою парадою.

НІМЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ СТРІЛЯЄ БЕЗРОБІТНИХ

БЕРЛІН, 12. вересня. — Вчера зібралась була велика маса безробітніх в Дрездені біля ратуша. Поліція візвала їх розійтись, але вони кинулись на поліцію .Тоді поліція стрілила в товпу і положила трупом 6 осіб.

МІЛІОН МАРОК ЗА 1¼ ЦЕНТА

БЕРЛІН, 11. вересня. — Нині продавано тут по 88,000,000 німецьких марок за одного американського доляра.

Сей небувалий упадок німецької марки спонукав німецьке правительство призадуматись над реформою. Є плян видати як в Росії нові паперові гроші із золотою підставою, так, щоб ходили подвійні, теперішні, майже безвартні, і нові вартнійші. Покищо сі перші не були-б ще усунені, але друкованне нових засобів було би обмежене.

МИТОВІ НАДУЖИТТЯ В АВСТРІЇ

ВІДЕНЬ, 12. вересня. — Австрійська влада арештувала понад 50 митових (цлових) урядовців, котрі дозволили купцям свобідно перевезти засоби какао, кави і чаю. Через те Австрія стратила понад 50 міліярдів корон.

ЧУТКА ПРО УБИТТЄ ТРОЦЬКОГО

БЕРЛІН, 11. вересня. — Нині сюди прийшла вістка з Росії, що большевицького міністра війни, Леона Троцького, убито. Сю вістку заперечила тутешня большевицька амбасада.

ЛЕНІН ВЖЕ ХОДИТЬ

МОСКВА, 11. вересня. — Голова большевицького „совнаркома", Микола Ленін, прийшов уже настільки до здоровля, що може ходити.

СТАНОВИЩЕ ПРЕМІЄРА МУССОЛІНІ СКРІПИЛОСЬ

РИМ, 10. вересня. — Становище італійського премієра Беніта Муссоліні скріпилось наслідком успіху у рішучому виступі проти Греції.

Кажуть, що тепер він рішучійше виступить у справі пристані Фюме і прилучить її до Італії як складову часть.

ЮГОСЛАВІЯ ВОЮЄ ПРОТИ ІТАЛІЇ ПРИ ПОМОЧІ ЛІГИ НАРОДІВ

БІЛГОРОД, столиця Сербії (Югославії), 12. вересня. — Югославянське правительство хоче передати італійсько-югославянський договір до запису в Лізі Народів. По віддачі до запису на основі конституції Ліги Народів, обі сторони повинні договір оберігати і шанувати. Тоді Італія, шануючи свій договір, не могла би анектувати (влучувати) пристані Фюме (Реки) у свої границі.

В ТОКІЮ НАЙДЕНО ВЖЕ 84,114 ТРУПІВ

ОСАКА, Японія, 12. вересня. — З Токіо повідомляють, що там до минулої пятниці найдено 84,114 трупів, жертв землетрясення.

МУССОЛІНІ ХОЧЕ ВЛУЧИТИ ПРИСТАНЬ ФЮМЕ ДО ІТАЛІЇ

РИМ, 12. вересня. — В тутешніх урядових кругах кажуть, що премієр Муссоліні наміряє протягом найблизших днів проголосити влученне пристані Фюме до Італії яко її складової части.

ГРЕЦІЯ ВЯЗНИТЬ ВИНОВНИКІВ УБИТТЯ ІТАЛІЙЦІВ

АТЕНИ, столиця Греції, 12. вересня. — Греція арештувала 8 осіб за убитте італійських членів аліянтської комісії в Янині.

Грецька влада має арештувати теж полковника Боцаріса, члена грецької місії, котрий вигрожувався італійському генералови Теллїні.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тил. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКА ВЛАДА УКРАЇНИ?

Подаючи висліди партійної переписи большевицької партії на Україні на основі урядової партійної переписи, ми прийшли вже до заключень, що комуністична партія (большевиків) України, котра править Україною, становить серед загалу українського населення зникаючу горсточку; що вона пропадає навіть серед самого робітництва на Україні; що вона далі рекрутується не зі селян, а зі заводових урядовців, що вона є чисто бюрократичною верствою, відорваною від широких мас населення України.

Цікаво булоби теж приглянутися національному складови еєї „української" влади на Україні та, по скілько се можливе, в урядовій большевицькій переписи найти відповідь на питанне, а стілько то правди в большевицьких агентських перехвалках, що большевицька влада на Україні українська.

Беручи в руки знова ту саму „Партійну Перепись 1922. года", що появилася недавно в Харкові, находимо, що серед комуністичної партії (большевиків) України було по національности:

Москалів	**27,490**	**себто**	**53**	**процент;**
Українців	**11,920**	**„**	**32**	**„**
Жидів	**6,981**	**„**	**15,6**	**„**
Поляків	**1,241**	**„**	**2,6**	**„**
Инчих (Чехів, Мадярів)	**3,604**	**„**	**7**	**„**

Значить, після сьої урядової статистики, серед всеї комуністичної партії, що править Україною з рамени московських большевиків, найшлося всего на всего одна третина людий, яких записано за Українців. В сій так званій „українській" владі так звані Українці становлять три рази менчу групу, як групи других народностий.

Треба сказати „так звані Українці", бо перечисляючи дальше в тій самій статистиці, якою мовою говорять члени комуністичної партії, подається, що московською мовою говорить 42,471 „українських комуністів" а українською всего 6,074. Значить, навіть серед тих 11,920 комуністів, яких записано за Українців, найшлося всего лише 6 тисяч, які говорять по українськи. Решта, се або такі Українці, що української мови не знають, або такі, що української мови цураються.

Дістаємо в той спосіб з урядового большевицького жерела незвичайно маркантний факт, що на 25 міліонів населення під большевицькою окупацією є всего 6 тисяч людий, які записалися Українцями і вважають українську своєю розговірною мовою. Значить, „під українською владою українських робітників та українських селян", як кажуть большевицькі агенти, один партійний Українець, що говорить по українськи, припадає на чотири з верхом тисячі душ населення. Чи можна тепер дивуватися, що лишень плачений агент може обороняти такий безсоромний глум над рідним народом?

МУССОЛІНІ ПОДАВСЯ.

Убитте Греками італійських членів аліянтської комісії викликало велику бурю в Італії. А найбільше розгорячився і так горячий премієр і лідер фашістів Беніто Муссоліні.

Він вислав грецькому правительству ультимат, в якому домагався виконання кількох острих умов і відповіди до 24 годин. Грецьке правительство відповіло до 24 годин, але заявило, що не виповнить всіх домагань Італії, а справу передасть до вирішення Лізі Народів.

Муссоліні на се відповів, що не приймає жадного рішення Ліги Народів і напав воєнними кораблями на грецький остров Корфу (на захід від Греції) та заняв його.

Сей вчинок Італії, чи її премієра, викликав негодованне прилюдної думки у світі, а зокрема в Англії, і навіть небезпеку нової несподіваної воєнної заверухи в південній Европі.

Сей відголос вчинку Муссолінія поділав на нього як струя холодної води на горячу голову. І він зачав подаватись. Вже не хотів самий рішати спору, а передав його славетній раді амбасадорів (аліянтських), яка воскресає із заслуженого гробу, коли треба її до якогось нечистого діла. Її рішенець, хотяй трохи відмінний від домагань його ультимату, приняв, і заявив, що він не хоче задержати острова Корфу для Італії, а віддасть його знову Греції, якщо вона тільки сповнить умови, які тепер предложила рада амбасадорів, а які і він вже приняв.

Отак Муссоліні загремів як Наполеон, але присів, бо на ділі Італія не мала тепер на меті війни проти Греції, ані загалом жадної війни.

Але наука з того є така, що інституції дискусійні про мир як Ліга Народів, яку аліянти собі заложили, не має жадного значіння, коли ходить о самолюбний бизнес контроїнебудь з аліянтських оснувательських держав. Для того бизнесу вони готові навіть ту свою інституцію розбити, скасувати і знищити.

З того народи, що давались досі обдурювати, що їм прийде спасенне з таких дискусійних інституцій, можуть навчитись розуму, що і їм треба бачити бизнес своеї нації передівсім, отже творити силу нації, силу економічну, культурну, військову і політичну і на тій силі будувати свою державу.

НОВІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВИСОКИХ ШКІЛ У ЛЬВОВІ

(Від власного кореспондента).

Я вже Вас повідомляв, що польський сойм у Варшаві відкинув внесення українських послів, які домались удержавлення українського університету й української політики у Львові.

Значить, польський сойм відмовився сповнити обовязок, який має польська держава супроти українського населення, і переняти українські високі школи на кошт держави.

Рівночасно — про що я тодіж повідомляв — польське правительство відмовило затвердження статути „Кураторії українських приватних шкіл у Львові".

Кураторія мала за ціль опікуватися українськими приватними високоми школами, себто передовсім унітерситетом і політикою.

Відмовляючи затвердження статута Кураторії, польське правительство ствердило, що вбно не дозволяв на інстнування українських приватних високих шкіл.

Значить, польська держава удержувати українських високих шкіл не хоче, а на те, щоб їх удержував сам український нарід, не дозволяє.

Тепер треба зазначити дальшу акцію польського правительства проти українських приватних високих шкіл.

Фонди українських приватних високих шкіл за малі, щоби оплачувати професорів так, щоб вони могли бути тільки професорами тих шкіл. Викладають в тих школах люди, які иншим способом заробляють собі на хліб, отже професори середніх шкіл, адвокати, урядовці, лікарі, інженери і т.д.

Тепер польська кураторія львівського шкільного округа вислала до Дирекцій українських середніх шкіл письмо з 17. липня 1923, яким **забороняє професорам тих шкіл викладати в українськім університеті.**

Наведу се письмо в цілости:

„Дійшло до відомости Міністерства Релігійних Віроісповідань і Публичної Просвіти, що учителі тамошнього закладу, а саме (тут наведені імена) викладають або викладали в тайній організації т. зв. руського університету у Львові.

Виконуючи припоручення Міністерства, висловлені в рескрипті з 20 червня 1923 ч. 4144-ДII **приказую** на основі параграфів 23 і 37 закона з 28 липня 1917 р. **висше наведеним учителям понехати виклади чи які-небудь праці** в сій конспіраційній установі, яка державними власями нетільки не є концесіонована, але навіть забороняла, а саме під загрозою завішення в урядованню і зроблення дисциплінарного слідства на випадок непослухання сеї заборони.

Сей приказ подасть дирекція наведеним учителям на письмі з потвердженням одержання, а також пришле звідомлення про виконання сього припоручення до кураторії найпізнійше до 10. вересня з поіменним списом наведених учителів і зазначенням дати повідомлення їх".

З сього письма польської кураторії львівського шкільного округа виходить, що польське правительство, щоб унеможливити істнуванні українського університету, хоче відібрати йому ті профсорські сили, які мають посади в українських середніх школах.

Є в сім посьмі одно особливо цікаве місце. Говориться в нім, що український університет є „конспіраційна установа, яка державними властями не тільки **не є концесіонована, але навіть заборонена".**

З якої причини? Адже українське громадянство робило всі можливі заходи, щоби польські власти український університет „концесіонувала"! Останнім з тих заходів було власне заложення „кураторії українських приватних високих шкіл у Львові".

Польське правительство, щоби унеможливити розвиток української куратори і приріст української інтеліґенції, з одного боку не дозволяє навіть на приватний український університет, з другого переслідує українських учителів середніх шкіл за те, що вони викладають в „забороненій установі.

• • •

Се тільки одна сторінка з переслідувань української школи в Польщі. Переслідується не тільки високі школи, але також середні й народні. В українській пресі, в промовах українських послів знайдете про се дуже багатий матеріял.

Можна би з сього зробити окрему хроніку чи навіть окремий часопис під назвою: **„Українська школа під польським ярмом"**, — і матеріялу ніколи не брикувало би!

• • •

Все те, що робить Польща з українською школою, є **одним ярким нарушенням** версайського договору з 28 червня 1919 р. заключеного між головними державами і Польщею про охорону національних меншостий в Польщі.

Сей договір обовязує Польщу дати не-польському населенню повне право закладати свої приватні школи (артикул 8-ий), а також закладати публичні школи для не-польського населення в тих місцевостях, де воно творить „поважне число" (артикул 9-ий).

Всупереч сьому міжнародньому зобовязанню Польське правительство ані не хоче закладати публичних українських шкіл, ані навтіь не дозваляє на закладання українських приватних шкіл.

Зі становища міжнародного права Польща — се злочинець, якого треба би викинути з міжнародньої громади держав, якби в міжнародній політиці справді обовязувало міжнародне право.

Та в кождім разі про злочини Польщі треба голосити цілому світови.

Берлін, 15 серпня 1923.

Др. Михайло Лозинський.

БЛУДНИЙ СИН

Вже пятий рік, як я блукаю,
На світі білім волочусь.
Я блудний син. Чого шукаю?
За чим нестримано гонюсь?
Чи може доля тут спіткає,
Аборж цвіт рожевих надій, —
Даремно... Сил немає
Збагнути хоть проміння мрій.
Вже пятий рік не плачуть очі,
Душа зачерствіла спліла.
Сумую я що-дня, що-ночі:
Куди-ж ти, доле, утекла!
Колиж на Вкраїну вернуся,
Побачу дим рідних осель,
З землею кріпко обнімуся
Коло зелених конопель.
А мати? Чи співає й досі
Журливих зоряних пісень?
Чи може вже збілили коси
З безкраїх болючих тужень...
Колиж вернуся я до дому,
Матуся вийде в двір, побаче,
Всміхнеться синові свойому,
И сльозами радости заплаче.

Туреччина, 2. липня, 1921.

Г. Прохорович.

З НІМЕЧЧИНИ

Державний довг німецький зріс за час від першого до десятого серпня 1923 о 59,4 біліонів марок. (Біліон — міліон міліонів).

Цей довг спричинений упадком вартости німецького гроша, головно через окупацію Поруря Французами. Німці провадять над Рурою пасивний опір. Робітники не працюють, а держава платить їм вже пів року великі платні, щоби витрівали в тім опорі. До того Французи конфіскують часто-густо ті міліярди й біліони, котрі присилають туди німецькі банки і кидають їх на світові ринки, спричинюючи упадок марки.

Німецькі друкарні не годні настарчити друкованого гроша, хоч друкують уже банкноти від міліона до 20 міліонів, бо тисячок не виплатиться друкувати. Коли продавати дрібні німецькі марки як старий папір, то за них більше дістанеться ніж виносить їх грошева вартість, себто той шматок паперу, на якім видрукована двомарківка коштує більше ніж дві марки. А деж друк, де складач, кліша, друкарня і другі видатки

За золоту двайцять марківку, котру до війни так не радо люди приймали, бо банкноти були вигіднійші, платять тепер в державнім банку 14.680.000, або за одну марку 743.400 марок; иншими словами що перше одна марка, то тепер 743.400 марок!

Челядник шевський дістає 600.000 за годину праці. Не диво, що пара черевиків коштує 120.000.000!

А зима йде! Хто завчасу не заосмотрився в обувя буде мусів сидіти в хаті. Не всякий може користуватися трамваєм. Одна їзда коштує нині 100.000, а місячний трамваєвий білєт піднесено на 24.000.000!

Мимо того трамвай стоїть перед банкротством. Він коштує місто щоденно коло 100 міліярдів, а приносить доходу тільки 17 міліярдів, себто що день дає 83.000.000.000 недобору, бо люди меньше їздять.

Так само з ґазом. Кубічний метер коштує вже 340.000 марок. Люди меньше світять і меньше варять. Їдять зимні штулі, себто хліб зі шматком якої там кобаси, памарований марґариною.

Міська ґазівня витримає ще дві неділі, а як відносини не поправляться, то й вона буде замкнена і тоді робіть собі, що хочете.

Не краще і з купальнями. Було їх у Берліні 150. Нині лишилося 40, але й ті ухвалено позамикати, бо вугля дуже дороге. Перед революцією сотнар коксу коштував марку й 65 фенигів, нині два міліони двіста оден тисяч... І купайтеся тут!

Ціну хліба піднесено знов на 260.000 марок.

Покій в готелю „Еспланада" коштує 25 міліонів на добу, себто 7 долярів!

Від 24. серпня подорожіє також почта. Звичайний лист за границю до 20 грамів ваги буде коштувати 60 тисяч.

Це букетик теперішних цін у Німеччині. З того видно, що життя тут стало прямо неможливе. Як марки перерахувати на доляри, то богато продуктів і то найконечнійших, у Німеччині в двоє-троє дорощі ніж в Америці, а платні богато нисші ніж там. Тут робітник заробить собі 40 долярів на місяць (інтеліґент навіть половини не дістає), але за ті гроші він може купити тільки пару черевиків! Як Німеччина вилабудається з тої біди, цього ніхто не знає.

Одно тільки відоме, а саме, що есть тут богачі, яких маєток перевисшає всі довги держави.

Н. М.

ЛИСТ ПИСЬМЕННИЦІ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ ДО ОБЄДНАННЯ

На поратовання здоровля нашої заслуженої письменниці післало Обєданнє 50.00 від себе і 10.00 від українських жінок в Ню Йорку. На це одержало такого листа:

Ласкаву допомогу в квоті 60.00я одержала і ось спішу зложити Високоповажаному Комітетови як і Шановним українським жінкам, за їх збірку в поміч моеї особи свою найщирійшу подяку. Ніхто не знає як мене запомоги зза моря від СВОЇХ (иньших не знаю) в так для мене тепер гіркім часі зворушують. І плачу і радуюсь. Ніколи про такі хвилі в моїм життю на старість несподівалася. Дорогі СВОЇ вони мене в теперішнім пеклі не забувають. Більше не кажу нічо. Лепта до лепти і може дійде до того, що зможу 1. вересня виїхати, як вже не заграницю до Німеччини, як це є моїм баžанням — то бодай кудись близше, бо вересень послідний сезон купелевий в курорті Навгеім, щоб хоч настільки скріпити своє вже від 1903 р. надірване лівобічним паралїжом і вадою серця здоровля, щоб зиму перебути а з весною в Навгеім.

З року 1914 я перестала туди виїздити. Смерть батька, війна, недостатки допровадили до того, що я нині з вдячністю приймаю матеріяльні підмоги, щоб могла скріпитися на силах і докіньчити свою літератську „програму" і оставити викнічину своему дорогому Народові, котрому мусить зійти Сонце.

Ще раз дякую з глубин змученої душі своеї, за підмогу і память, що прийшла мені в чорні хвилі від дорогих СВОЇХ.

З повним поважанням,

Ольга Кобилянська.

Лист сумний. Не має в нас фонду, з якого ми моглиб забезпечити наших заслужених людий. Нашим майном живуть чужинці, а наші заслужені для народу герої мруть голодом!

Українські жінки!

Чи Ви не відгукнетесь на цей поклик?

Вашим обовязком доложити всіх старань, щоб ратувати наші культурні сили.

Зарядіть всюди збірки! Сотки наших заслужених людий вмерло голодом тому, що поміч прийшла пізно. Чи і тепер має так бути?

Ні! Поміч мусить бути негайна, бо цего вимагає честь наших ЖІНОК!

Тому негайно до Праці!

Всі жертви шліть до Обєднання Українських Орґанізацій, звідки разом відошлеться до рук Письменниці.

Обєдн. Укр. Орґаніз. в Амер.

136. С. 4. Ст. Філядельфія, Па

ЗНАХІДКА З ЛЕДЯНИХ ЧАСІВ.

При розкопках у Реклінггавзені (в Німеччині) найшли кінський кістяк, що походить з ледяної доби. Йому, як догадуються вчені, 30 тисяч літ.

Клим Поліщук.

СУЧАСНА ЛЄҐЕНДА СТОХОДУ*)

(Із подорожних вражінь).

(Докінченнє)

— Того також!... — озвався він спокійно.

— Однак, — заговорив я, — ви ще не зовсім безсилий... Адже-ж сами казали, що одвертали хмару...

— Ех, ви не знаєте нічого!... — зітхнув він. — Бачите, хмара силою йде і силою її можна одвернути, а теперішній чоловік нічого не знає, а тому — то й сяко так справитися з ним!...

— Кепські ваші думки, Максиме! — почав було казати я йому, але він перебив мене:

— А ті, що три роки пекло тут творили, хіба ліпше думали?!... Адже-ж щоб так була в мене яка сила, то я їх усіх вовкулаками зробив-би!... Хай-би собі ліпше три роки вовками вили, ніж мали-б таке лихо коїти!...

— Ну, це вже ви занадто суворо! — сказав я йому.

Він тільки подивився на мене. Хмара перейшла й між вітами заясніли бліді зорі. Великі краплі води спадали з гиляк на наші голови, а ми обидва стояли мовчазні й напружені, наче по якійсь важкій статі, якої ні один із нас не міг повернути.

— Жаль серце тисне, як подумаю... — заговорив Максим.

— Що таке? — озвався я.

— Та те саме, що як колиш небудь знайдуть і роскопають оту Золоту могилу... Бачите, може бути так, що я занедужаю, або й цілком умру...

Я мимоволі повернувся до нього і при скупенькому світлі раннього ранку побачив перед собою низьку, й присадкувату постать старця, благообразне лице якого було повне величного спокою й задуми. Дивися й очам своїм не йняв віри:

— Невже це він міг бути таким таємничо-суворим?...

— Ну годі нам стояти тут! — заворушився він, наче зі сну прокинувся. — Ходім до мене відпочити трохи! — Бачте, цілу ніч проблукали...

Справді схід уже червонівся сонцем. Між деревами дзвеніли пташинні голоси, а просто проти нас понурими рядами стояли невеличкі соснові хрестики на могилах тих, кого старий Максим хотів-би зробити вовкулами... Виявилося, що ті привиди мені вважались під час бурі, були не що інше, як сі самі хрести.

— Ні, Максиме! сказав я. — Провідіть мене ліпше до річки... Піду я до своїх знайомих....

— Як хочете... — хитнув він головою. — Тільки, я думав, що ви по ділу якому зайшли сюди...

— Казали мені про вас, так ото й побачився...

— Нічого ви ще не бачили... У мене одної пасіки півтора сотні пнів, а колись ціла тисяча була, тільки війна все запропастила... А тепер ледве-що сам посвіту волочуся...

Йдучи до річки, показував мені стоси нарізаних дощок, а між ними розриті могили. На одному місці:

— Отут залізну бочівку руму викопали, яку закопали Німці... Викопали перепилися й подавилися... Трьох було, але один із них трудом ліг...

На другому місці:

— Копали заки знаряда якогось викопали... Стали його розбирати, думаючи знайти щсоь у нім, а він вибухнув і на шматочки поравав усіх...

Прощаючись коло річки, сказав:

— Як будете коли ще то заїздіть просто мене... Як-би самі не могли знайти дороги, то спитайтеся там у землянках, де колись село було, і вам кожний мужик покаже дорогу...

———o———

...Пізнійше вже, коли я від'їздив із Полісся, один із тих, що мешкають у землянках, на моє запитання про Максима — хто він такий, — сказав мені: — Його родичі з давних давен живуть у сих лісах вартівниками, але під час війни всі вона виїхала кудись на схід і невернулася, а господарство було знищене так, що й сліду не зосталося ніякого... Максим зостався у лісах і на протязі всеї війни ховався у вовчих норах аж доти, доки не скінчилася Велика Війна й не роспочалася боротьба за Україну. І Тоді він вийшов на світ Божий і тоді йому „подіялося щось" і він скрізь і всюди став говорити про якусь „Золоту Могилу", про яку ніхто ніколи не чув і не знає нічого. Але Максим, доглядаючи панський ліс, є певний того, що стереже ту могилу, і пильно слідкує за тими людьми, що блукаючи по румовищах війни, шукають остатків того добра, яке зосталося тут під час руїни фронту... А що до того, що він Стоходом себе називає, так сі певне через те, що він усе понад Стоходом ходить, бо родичі його прозивалися Боровиками"...

Однак, се мене незадовольнило і я не раз, згадавши ту дивну ніч над Стоходом, згадую дивного Максима, який так просто і так певно росповів мені про „Золоту Могилу", яка є новітньою казкою нашої злотемної доби...

м. Львів, 10 серпня, 1923.

ПРОДОВЖЕННЄ ВИКАЗУ З ДНЯ КВІТІВ РІДНІЙ ШКОЛІ

З переносу $221.31
1) Елмайра, Н. Й., від парафії переслав п. Г. Левуш 17.40
2) Адамс, Масс., Г. Курчій 2.00
3) Ратланд, Вт., Іван Кінах 5.00
4) Трентон, Н. Дж., від Ком. Обеднання переслав п. П. Стадник 7.25
Зложили: Юрій Решетар 2.00; по 1.00: Іван Маслюк, Павло Стадник, ф. Калужняк, Михайло Дідун; по 25 цнт.: Григорій Цимбала, Петро Беркита, Лука Забецький, Михаїл Сеньків, Стефан Лищишин.
5) Гюстон, Тексас, від Ком. Обеднання переслав п. М. Балабан .. 33.50
Зложили: Михайло Балабан 10.00; по 5.00: Павло Барабаш, Дмитро Куріца, Григорій Пиндус, Миколай Лисий; Александер Рекрут 2.00; Тимко Куріца 1.50.
6) Тамс, В. Ва., від Тов. Шевченка переслав п. Гр. Магун 12.50
Зложили: по 3.00: Григорій Магун, Григорій Солоденько, Василь Піпа, Михайло Піпа; Йосиф Петрина 50 цнт.
7) Толідо, О., від громадян переслав п. Йосиф Рощіпка 4.25
Зложили: Михаїл Корнова 1.00; Юрій Андрий, П. Скочинський і Григ. Костюк по 50 цнт.; по 25 цнт.: Дмитро Бобак, Григорій Миськів, Мих. Кроин, Павло Занкевич, М. Косалина, Е. Галай, Й. Рощіпка.
8) Вілксбері, Па., переслав о. Михайло Паздрій 58.30
Зібрали: Гавриїла Маркіза і Параскевія Венц 17.15; Марія Лукаш і Анна Коваль 15.20; Маргарета і Павліна Адамович 6.15; Мрія Бонк 5.70; Марія Лопачок і Марія Індик 3.50; Марія Лущишин і Ева Шелевко 3.45; Марія Добуш і Ева Федоришин 2.15; о. Михайло Паздрій від себе 5.00.
9) Ню Гейвен, Конн., Агафія Бундзяк 3.00
10) Ґраніт Сіті, Ілл., Михаїл Кузів 1.00

Разом $365.51
Загальна сума з Дня Квітів Рідній Школі по день 14. серпня 1923 ... $1609.45
З того відослано до краю 14. липня 1923 .... 1243.94

Остає в касі Обеднання з днем 14. серпня 1923 .... $ 365.51

Обеднанне Українських Організацій в Америці.

ГОРЕ КУЛЬТУРИ!

Катастрофа німецької марки загрожує в першу чергу німецькому культурному життю.

Білети до опер і театрів стали такі дорогі, що звичайному чоловікови годі їх купити.

При касі одного берлінського театру висить така табличка з цінами місць: „Найдешевше місце — двоє яєць, найдороще фунт масла", себто, найдешевше місце коштує 110.000, а найдороще 1.400.000 німецьких марок. Видно, що дирекції театру страшно було подати такі високі ціни і вони старалася згладити їх високість через порівнанняз цінами яєць і масла. Але що воно поможе. Інтеліґенція, яка перше утримувала опери й поважні театри не буде могла до них ходити, шібери й „нові богачі" ходять до опереги, кабастів і на всілякі „перчені комеді", тому в найблищій будучности поважний театр не буде мав що робити.

Найом салі концертової зі світлом, обслугою і оркестрою коштує сотки міліонів. Який музик може їх заплатити? Хіба такий, що має відоме імя. А молоді? Як вони будуть могли виступити пере ширшою публікою і здобути собі розголос і славу?

Мала тубка олійної фарби коштує кілька міліонів. пензлі йдуть на сотки тисяч, полотна та олїів не докупишся.

Хтож буде міг малювати? І знов хіба старші, відомі малярі, котрих образи купують „нові богачі" для прикрашення своїх сальонів. А для молодих малярів останеться олівець і вугля. Розкіш і мистецька насалода, яку дають краски, будуть для них недоступні. — Книгарський множник піднесено на 700.000. Що це значить? Нічо більше лиш те, що книжка, котра перше коштувала марку, коштує тепер 700.000 німецьких марок, а за книжку, за яку перше платилося десять марок (два доляри й кілька центів) буде коштувати 7 міліонів! Наукової книжки низше десятьох міліонів годі купити. З чогож буде вчитись студент і як може тепер працювати молодий учений?

Місячна передплата на часописи, яка перше виносила 2 до 5 марок з дворазовою доставою часописи до дому підскочила на 2 до 3 міліони. Хто може предплачувати часопись? І знов хіба купці, промисловці, шібери та всякі грошеві розбишаки, а порядний чоловік, інтелігент, котрий жиє чесно і працює тільки для культури і для розвитку людства, буде витрачувати час, щоб прочитати остані вісти з того числа, що наліплене коло ґазетних аен, цій, або позичити собі прочитану часопись десь, не з другої вже, а з десятої руки. Дорожнеча книжок і часописей наступила в наслідок подорожіння паперу і друкарської платні. Друкарські складачі ухвалили собі платню 36,250,000 на тиждень, або 145 міліонів на місяць. Через те богато друкарень перестало працювати і богато ґазет вже перестало, а ще більше що- йно перестане виходити. Між иньшими вже третий тиждень не виходить великий берлінський дневник „Локал Анзайґер", часопись яка мала найбільше анонсів і всіляких оповісток, власність великого видавничого дому „Щерл": Коли такі грубі риби не годні дихати, то що має робити дрібнота?

Також одинокий польський дневник в Берліні, „Дзеннік Беліньскі", заповів, що перестає істнувати. Коли передплатники заплатять по 800.000 то буде виходити раз на тиждень, значиться одно число буде коштувати 200.000 марок! „Дзеннік Берліньскі" виходив 26 літ, як не було Польщі, а тепер як є велика Річ Посполита, він дихати не може.

Брак книжок і часописей, це найгірша небезпека для народу і держави. Убожество життєве, себто гірший одяг, біднійші меблі, навіть меньше страви, можна якийсь час перетрівати; але зубожіннє духа веде за собою відсталість і застій у культурному розвитку, котрий може потягнути за собою дуже погані наслідки.

Для нас, Українців, ще це подорожіння німецької книжки і ґазети також дуже небезпечне. Ми вчилися головно з німецьких книжок, світову літературу пізнали ми з німецьких перекладів, читали німецькі часописи.

Тепер ці джерела культури здебільшого висхнуть і замкнуться перед нами!

В Німеччині виходило богато наших книжок, тепер наші видавництва перестануть тут працювати, а сподіватися треба, що і в краю друкарні подорожіють, бо Польща економічно сильно залежна від Німеччини. Колиж зважити, що на так званій Радянській Україні наша книжка і ґазети, це білий крук, то вигляди на розвиток нашого друкованого слова дуже погані. Тим більше завдання паде тепер на Українську пресу і книжку в Америці.

Нехайже це американські Українці возьмуть собі до серця.

Богдан Лепкий.

ТЕЛЕФОНИ В ДАНІЇ.

В Данії припадає пересічно на 12 осіб один телефонічний апарат. Отеж Данія стоїть зараз на першім місци після Америки (в Злучених Державах 1 телефон на 8 осіб) В 1922 р. було в Данії 250.000 телефонічних абонетів (на 100 осіб 84 апарати)

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. І ОКОЛИЦЯ, ПОЗІР.

Заходом нового Тов. Рогатинщина несення помочи Рідній Школі, ґімназії в Рогатині, при співучасти Товариства Запорожська Січ, від. 234 У. Н. Союза устроюєсь **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в суботу, 15. вересня 1923 в Lutwin Hall, 69 So. Park St.** Початок балю о 6. годині вечером. Вступ від особи 35 цнт. Дохід з балю призначений на Рідну Школу в Рогатині.

Дорогі Родимці! Комітет висше згаданих товариств на сім місци відноситься з горячою просьбою до всіх Українців в Елизабет і околиці, а особливо до родимців Рогатинського повіту, щоб прибули на баль і тим причинились помочи Рідній Школі в Рогатині. — КОМІТЕТ.

ПОЗІР! RHONE, PA. (HANOVER).

Укр. Ситизенський Клюб в Гановер

— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в гали Йосифа Задзейка

В СУБОТУ, 15. ВЕРЕСНЯ 1923

о годині 6. вечер.

Вступ для мущин 35 ц.; женщин 25 ц.

На сей баль запрошуємо всіх дооколичних і місцевих Родимців і горожан.

Рівночасно просимо дооколичних горожан, щоби в день виборів поперли заслуженого і дати голос на Коронера Dr. J. A. Hugo.

БОРБА ПРОТИ ХОРОБАМ СЕРЦЯ.

ПАЛЬМОВИЙ ОГОРОД.

Оден англійський дослідник вернув недавно із африканських нетрів (джунґлів). Він прослідив область землі, де ще ніколи не ступала людська нога. Оповідає, що в мандрівці своїй натрапив на пальмовий огород, вельми величавий. Огород окружає непроходимий праліс. Не ростуть там ніякі инші дерева, корчі ні ростини, — лише самі прастарі пальмові дерева. Польми ростуть так правильно, що виглядає начеб то чоловік засадив огород. Цікаве, що в цьому пальмовому огороді не натрапляв звірят, лише кілька освоєних собак. З цього вчений догадувався, що таки тут колись недавно мусіли бути люде. Собаки були дуже боязкі, але довірчиві й призвичаювалися легко до чоловіка.

ПРИВІЗ БЖІЛ ІЗ ЗАҐРАНИЦІ ДО АМЕРИКИ ЗАБОРОНЕНИЙ.

Трапляється що дехто, що займається бжільництвом, записує бжоли з старого краю. Медоносні бжоли, це одні з рідких комах, які можна посилати почтою. В правильно уладженім кулпку посилається пчоли із старого краю і вони доходять живі до Америки. З них скоро розмножується цілий рій. Тепер ґенеральний управитель почт оповістив, що дальша посилка бжіл із заграниці почтою заборонена, за виїмкою Канади. Причиною цієї заборони якась недуга, що появилася між бжолами у богато заграничних державах. Коли докажеться, що істнує потреба заграничних бжіл для научних і дослідних цілей, департамент хліборобства сам замовить такі бжоли.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370 повідомляє, що мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 16. вересня в церковній ґали під ч. 127 Парк ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Просимо явитись на час. — М. Довгий, предс.; Н. Хабінець, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. о. Николая, від. 104 повідомляє, що мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 16. вересня в гали І. Ваверчака при Пуласкі Евню. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих явитись на мітинґу. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Вітів, пр.; Г. Мисак, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8 повідомляє, що тричвертьрічний мітинґ відбудеться о 4. годині попол. в неділю, 16. вересня в церковній гали. Суть важні справи до полагодження і вибір членів до обслуги на бали, котрий уладжує товариство на 30. вересня. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт.; а урядник 1 дол. — І. Лаґойда, пр.; С. Тимчишин, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 7. годині вечером в суботу, 15. вересня в гали Української Школи під ч. 93. На порядку нарад є важні справи щодо балю, котрі конче треба полагодити. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — П. Романишин, предс.; О. Лисак, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 28 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 3. годині пополудни в неділю, 16. вересня в церковній гали. На порядку нарад непорозуміння урядників. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — І. Грушевський, предс.; І. Лубянецький, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 170 повідомляє, що місячний мітинґ відбудеться о годині 7.30 вечером в суботу, 15. вересня в церковній гали під ч. 57-59 Сусекс і Ґрін. Кождий член обовязаний прибути на цей мітинґ і припровадити зі собою нового члена до Товариства і до У. Н. Союза, а за се дістане нагороду. Неявившийся член заплатить кару після ухвали на мітинґу. — А. Круґляк, предс.; Г. Павлик, секр.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. о. Николая, від. 99 повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітинґ відбудеться в неділю, 16. вересня зараз по Сл. Божій в церковній гали. Присутність членів конечна, позаяк є дуже важні справи до полагодження. Хто не прибуде, заплатить кару — В. Гнатів, пр.; П. Герман, секр.

ПИТСБУРҐ, ПА. Тов. Рогатинщина, від. 396 повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в суботу, 15. вересня в домі тов. Романова під ч. 2114 Тустін ул. Також пригадуєсь членам, що кождий має зложити по 1 дол. на баль, котрий відбудеся 29. с. м. і котрий був ухвалений на минувшім мітинґу. Неявившийся член заплатить 1 дол. кари. — Уряд Тов.

БОСТОН, МЕСС. Тов. Дружина Князя Данила, від. 238 повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в понеділок, 17. вересня в церковній гали о годині 7. вечером. Прийдіть всі як оден, бо є важні справи до полагодження. Кождий член мусить мати свою платничу книжочку зі собою. — П. Музика, секр.

ХОТІВ БУТИ ДІВЧИНОЮ, — ЗА ЦЕ ПІШОВ ДО АРЕШТУ.

У Відни на Кертнерштрасе о 1. год. в ночи біля елегантно зодітої дівчини-білявки, в наперфумованому білому костюмі, чорному тюлевому капелюсі, прозорих панчохах, — зібралося більше дівчат. Ця дівчина поводилася так, що звернула на себе увагу полісмена. Виявилося, що бльондинка-дівчина, це в дійсности молодий мужчина. Його арештовано за те, що переодягнувся і спричинив збіговище. В міському комісаріяту переконалися, що то 20-літній склеповий помічник Людвик Е., із Майдлінга. Він зізнав, що хотів лише зажартувати собі і переодягнути за дівчину відвідати свою любку в каварни. Переодягнувся в одяг своєї матері касієрки, що саме під той час була неприсутна у Відни. Його покарано чотироденним арештом.

—o—

АРХЕОЛЬОГІЧНІ ЗНАХІДКИ В АРГЕНТИНІ.

В гористій части північної Аргентини на чілійській границі, викопали недавно цікаву мумію. То по всій правдоподібности, якийсь старшина Інка, котрого тіло в гробі заховалося дуже добре. Волосся і нігті на руках і ногах ненарушені зубом часу. Найцікавіще з усього те, що всі внутрішні органи зовсім окаменілі. В гробі найшли богато предметів, що доказують велику культуру. Шкіряні предмети, іглы до шиття, начиння в виді ріжних звірят, як кіт, пес, малпа, папуга, камінні лопати, тарілки з теракоти і богато инших річей. Золота не найшли зовсім, бо гріб певно вже давно ограблений. Бо в инших гробах Інкасів находять богато золота. Так пр. в 1572 році один Еспанець найшов у гробі якогось Інкаса золота вартости пять міліонів долярів.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читаніе веде до просвіти, а просвіта — се сила.

Пишіть по цінник книжок до „SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Звіт Голов. Контрольної Комісії У. Н. Союза

ВІДБУВШОЇСЯ НА ДНЯХ 15-го ДО 18-го СЕРПНЯ 1923 Р. В ДОМІ У. Н. СОЮЗА ПІД Ч. 83 ГРЕНД СТР., ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

ВИКАЗ РУХУ ЧЛЕНІВ ЗА ЧАС ВІД 1-го СІЧНЯ 1923 Р. ДО 30-го ЧЕРВНЯ 1923 Р.

Прибуток і убуток в членах після місяців.

	Число членів з попереднього місяц	ПРИБУТОК: нові члени приняті	члени приняті наново	з переступ. листами	з інших кляс	Разом	УБУТОК: суспендовано	Відійшли з пер. листами	до инших кляс обезп.	померли	Разом	число членів з кінцем міс.
Січень	12.427	272	37	24	13	346	57	22	13	9	101	12.672
Лютий	12.672	508	26	30	18	582	63	35	18	15	131	13.123
Марець	13.123	119	25	46	9	199	79	47	9	11	146	13.176
Квітень	13.176	205	27	30	9	271	88	34	9	10	141	13.306
Май	13.306	308	31	35	7	381	73	41	7	10	131	13.556
Червень	13.556	339	43	31	19	432	100	22	19	6	147	13.841
Разом	12.427	1751	189	196	75	2.211	460	201	75	61	797	13.841

Прибуток 2.211 — Убуток 797

З І С Т А В Л Е Н Н Є:

З початком січня 1923 р. було членів 12.427
Від 1. січня до 30. червня 1923 р. прибуло 2.211

Размо 14.638
Від 1. січня до 30. червня 1923 р. бубуло членів 797

З кінцем червня було членів 13.841

Вчасі від 1. січня до 30. червня 1923 р. зорганізовано 17 нових відділів і 1.751 нових членів.

НОВІ ВІДДІЛИ:

1. Тов. „Український Сокіл", від. 241 в Вунсакет, Р. Ай.
2. Тов. ім. Стефана Федака, від. 257 в Норт Тонаванда, Н. Й.
3. Тов. „Просвіта", від. 260 в Бейрфорд, Па.
4. Бр. св. Йосифа, від. 261 в Фар Раковей, Л. Ай., Н. Й.
5. Братство Трех Святителів, від. 264 в Нютон Фолс, Огайо.
6. Тов. Богдана Хмельницького, від. 265 в Майнерсвил, Па.
7. Тов. ім. Івана Франка, від. 266 в Амстердам, Н. Й.
8. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267 в Вестбури, Н. Й.
9. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 268 в Френкфорт, Филаделфія, Па.
10. Тов. ім. Івана Франка, від. 269 в Рачестер, Н. Й.
11. Тов. ім. Івана Франка, від. 271 в Елмайра, Н. Й.
12. Тов. „Любов", від. 272 в Ню Правиденс, Н. Дж.
13. Тов. „Дарахівщина", від. 275 в Джерзи Сіти, Н. Дж.
14. Бр. св. Йосафата, від. 279 в Зейнсвил, Огайо.
15. Тов. „Над Збручом", від. 280 в Скрентон, Па.
16. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 281 в Байон, Н. Дж.
17. Тов. „Запорожська Січ", від. 284 в Іст Сейнт Луїс, Ілл.

Найбільше нових членів приєднали слідуючі відділи:

Від. 206 і від. 367 по трийцять нових членів.
Від. 59 двайцять вісім нових членів.
Від. 247 двайцять чотири нових членів.
Від. 276 двайцять два нових членів.
Від. 221. двайцять оден нових членів.
Від. 295 і від. 370 по двайцять нових членів.

ВИКАЗ РУХУ ДІТЕЙ В МОЛ. ДЕПАРТАМЕНТІ У. Н. С. ЗА ЧАС ВІД 1. СІЧНЯ ДО 30. ЧЕРВНЯ 1923 Р.

	Число дітей з попереднього місяця	ПРИБУТОК: нових принято	наново приняті	з переступ. листами	Разом	УБУТОК: суспендовано	видано пер. листи	померли	Разом	число дітей з кінцем міс.
Січень	5.883	138	30	4	172	46	11	—	57	5.998
Лютий	5.998	270	38	18	326	45	15	3	63	6.261
Марець	6.261	133	22	24	179	62	17	1	80	6.360
Цвітень	6.360	158	45	7	210	47	15	3	65	6.505
Май	6.505	175	22	12	209	29	10	1	40	6.674
Червень	6.674	216	11	17	244	57	16	3	76	6.842
Разом	5.883	1.090	168	82	1.340	286	84	11	381	6.842

Прибуло 1.340 — Убуло 381

З І С Т А В Л Е Н Н Є:

З початком січня 1923 р. було дітей 5.883
Від 1. січня до 30. червня 1923 р. прибуло 1.340

Разом 7223
Від 1. січня до 30. червня 1923 р. убуло дітей 381

З кінцем червня остае 6.842

В часі від 1. січня до 30. червня 1923 р. зорганізовано 19 нових молодечих департаментів при слідуючих відділах У. Н. Союза: 47, 61, 66, 72, 74, 77, 86, 93, 156, 172, 219, 227, 261, 267, 269, 271, 272, 275, 293. Еще остае 119 відділів У. Н. Союза таких що недбають о обезпеченнє дітей своїх членів і молодечого департаменту не провадять. Всіх молодечих департаментів при відділах з кінцем червня 1923 р. було 220, а відділів 339.

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ:

З початком січня 1923 р. було повнолітних членів 12.427
дітей членів 5.883

Разом 18.310
Від 1. січня до 30. червня 1923 р. прибуло повнолітних членів 2.211
дітей членів 1.340

Разом 3.551
Від 1. січня до 30. червня 1923 р. убуло повнолітних членів 799
дітей членів 381

Разом 1.180
З кінцем червня 1923 р. було разом всіх обезпечених в У. Н. Союзі ..20.683
З початком січня 1923 р. було разом всіх обезпечених в У. Н. Союзі ..18.310

За шість місяців прибуло всіх обезпечених 2.373

Смертність членів У. Н. Союза:

В часі від 1. січня до 30. червня 1923 р. померло повнолітних членів 61
дітей членів 11

Разом 72

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ ЗА СІЧЕНЬ, ЛЮТИЙ, МАРЕЦЬ, КВІТЕНЬ, МАЙ І ЧЕРВЕНЬ 1923 РОКУ.

П Р И Х О Д И:

	Вкладки від членів	Процент від моргечів	Процент відбондів	Процент з банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ин.	Вступне від членів	Сплати морг. і бондів	Календарі	Разом
Січень	19.444.16	257.50	951.65	1.301.18	750.00	113.18		5.918.35	88.50	28.824.52
Лютий	19.874.69	3.630.00	1.150.00		1.400.09	62.61			14.40	26.131.70
Марець	20.203.84	675.00	1.845.00		2.724.98	163.03		1.000.00		26.611.85
Квітень	20.679.61	286.25	2.860.29		1.225.00	259.45		500.00		25.810.60
Май	20.684.70	[illegible]	2.518.63		8.400.00	270.22				31.873.55
Червень	21.097.99	590.16	1.370.00		1.133.34	421.89		5.500.00		30.113.38
Разом	$121.984.99	$5.438.91	$10.695.57	$1.301.18	$15.633.32	$1.290.38		$12.918.35	$102.90	$169.365.60

Р О З Х О Д И:

	Виплати посмертного	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд запомоговий	Моргечі	Бонди	Друкарня	Сирітські части	Фонд конвенц.	Разом
Січень	4.500.00	3.581.09		250.00				794.57		9.126.56
Лютий	6.600.00	3.928.17		1.375.00				250.00		13.829.51
Марець	12.671.08	3.861.96		475.00				1.545.59	1.676.34	18.553.63
Квітень	8.733.33	5.155.83		75.00				1.065.23		15.029.39
Май	3.050.00	3.978.03		650.00		8.400.00		350.80		16.428.83
Червень	7.325.07	3.789.82		650.00				416.50		12.181.30
Разом	$42.879.48	$24.295.80		$3.475.00		$8.400.00		$4.422.19	$1.676.34	$85.148.81

ІНВЕСТИЦІЇ ГРОШЕЙ

МОРГЕЧІ

З днем 31. грудня 1922 р. було інвестовано на моргечах суму $194.895.55
За час від 1. січня 1923 р. до 30. червня сплачено моргечі 7.000.00

З днем 30. червня 1923 р. на моргечах остае сума $187.895.55

БОНДИ

З днем 31. грудня 1922 р. було інвестовано в бондах $460.084.83
За час шість місяців інвестовано в бондах 8.400.00

Разом $468.484.83
За той сам час вийшов реченець Джерзи Сіти бонди 5.918.35

З днем 30. червня 1923 р. остае на бондах сума $462.566.48

Готівка вложена в слідуючих банках на часовий депозит:

ФОНД ПОСМЕРТНИЙ:

182746 Provident Institution for Saving, Jersey City, N. J. .... $ 572.06
16091 Elizabethport Banking Co., Elizabeth, N. J. 10.314.66
1564 Germania Mutual Association, Elizabeth, N. J. 16.512.12
5445 National State Bank, Elizabeth, N. J. 2.324.05
770 People's National Bank, Elizabeth, N. J. 2.240.71

$31.963.60

ФОНД РЕЗЕРВОВИЙ:

3773 Dime Trust Co., Shamokin, Pa. .... $ 3.088.26
568 Hudson County Nat'l Bank, Jersey City, N. J. 948.86
8209 Union Trust Co. of N. J., Jersey City, N. J. 774.91
6432 National State Bank, Elizabeth, N. J. 13.187.07

$17.999.10

ФОНД ЗАПОМОГОВИЙ:

456 First National Bank, Jersey City, N. J. 10.000.00

[illegible] $10.000.00

ФОНД КОНВЕНЦІЙНИЙ:

1301 Linden National Bank, Linden, N. J. $13.207.92

$13.207.92

ФОНД СИРІТСЬКИЙ:

2 Market St. National Bank, Shamokin, Pa. .... $ 2.667.98
553 Peoples Trust Co., Shamokin, Pa. 5.112.50

$ 7.780.48

Гроші вложені на чекових книжках:

Фонд посмертний .... $ 89.432.96
Фонд адміністраційний 5.468.76
Фонд запомоговий 6.309.30
Фонд народний 59.41
Фонд конвенційний 1.411.27
Фонд сирітський 20.069.96

$122.751.66

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем 31. грудня 1922 р. була $119.485.97
Прихід від 1. січня до 30. червня 1923 р. 169.365.60

Разом $288.851.57
Розхід від 1. січня до 30. червня 1923 р. 85.148.81

Готівка з кінцем 30. червня 1923 остае $203.702.76

ЛЬОКАЦІЇ ФОНДІВ

Фонд посмертний:

Бонди $311.261.98
Моргечі 90.925.55
Друкарня 6.000.00
Готівка 121.396.56

Разом $529.584.09

Фонд резервовий:

Бонди .... $ 94.286.00
Моргечі 46.970.00
Реальність 19.500.00
Готівка 17.999.10

Разом $178.755.10

Фонд сирітський:

Бонди .... $ 57.018.50
Моргечі 50.000.00
Готівка 27.850.44

Разом $134.868.94

Фонд запомоговий:

Друкарня .... $ 7.500.00
Готівка 16.309.30

Разом .... $ 23.809.30

Фонд адміністраційний:

Друкарня .... $ 20.500.00
Готівка 5.468.76

Разом $25.968.76

Фонд конвенційний:

Готівка .... $ 14.619.19

Разом .... $ 14.619.19

Фонд народний:

Готівка .... $ 59.41

Разом .... $ 59.41

Б І Л Я Н С.

Стан чинний:

Готівка $203.702.76
Моргечі 187.895.55
Бонди 462.566.48
Реальність 19.500.00
Друкарня 34.000.00

Разом $907.664.79

Стан довжний:

Фонд посмертний $529.584.09
„ резервовий 178.755.10
„ адміністраційний 25.968.76
„ запомоговий 23.809.30
„ народний 59.41
„ конвенційний 14.619.19
„ сирітський 134.868.94

Разом $907.664.79

СПРАВОЗДАННЄ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗА за час від 1-го січня до 30. червня 1923 р.

	ПРИХІД: Разом	Фонд посмерт.	Фонд адміністр.	РОЗХІД: Разом	Фонд посмерт.	Фонд адмін.
Січень	1.429.04	968.44	460.60	497.72	360.00	137.72
Лютий	1.343.86	896.25	447.61	455.95	312.00	143.95
Марець	1.433.96	949.65	484.31	356.00	224.00	132.00
Квітень	1.451.64	947.55	504.09	431.25	32.00	399.25
Май	1.488.75	989.40	499.35	738.00	599.00	139.00
Червень	1.511.56	1.004.95	506.61	298.00	160.00	138.00
Разом	$8.658.81	$5.756.24	$2.902.57	$2.776.92	$1.687.00	$1.089.92

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем 31. грудня 1922 р. остала $14.750.32
Прихід за час від 1. січня до 30. червня 1923 р. 8.658.81

Разом $23.409.13
Розхід від 1. січня до 30. червня 1923 р. 2.776.92

Готівка з кінцем 30. червня 1923 р. остае $20.632.21

Гроші ульоковані в слідуючих банках:

Часовий депозит—посмертний фонд
Peoples National Bank, Elizabeth, N. J. $14.163.61

На чекових книжках $14.163.61
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J.:
Фонд посмертний .... $ 2.191.38
Фонд адміністраційний 4.277.22

Разом $6.468.60

Зіставленнє по фондам:

Фонд посмертний $16.354.99
Фонд адміністраційний 4.277.22

20.632.21

Стара резерва Молодечого Союза:

З кінцем 31. грудня 1922 р. остало $12.057.12
Дочислено процент 214.86

Разом $12.271.98
Доплачено додатково посмертні запомоги 300.00

Стара резерва з днем 30. червня 1923 р. остае $11.971.98

Гроші ульоковані:

10316 N. J. Title Guarantee, Jersey City, N. J., часовий депозит ..$10.373.86
N. J. Title Guarantee, Jersey City, N. J., чекове конто 1.598.12

$11.971.98

ЗВІТ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ" за час від 1. січня 1923 р. до 30. червня 1923 р.

	ПРИХІД:		РОЗХІД:
Січень	$ 5.823.65	Січень	$ 3.627.47
Лютий	5.257.91	Лютий	5.001.04
Марець	5.473.27	Марець	4.389.19
Квітень	5.387.79	Квітень	4.982.52
Май	6.010.54	Май	4.972.72
Червень	5.166.31	Червень	5.798.38
Разом	$33.119.47	Разом	$28.771.32

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем грудня 1922 р. остала .... $ 2.960.58
Прихід за час від 1. січня 1923 р. до 30. червня 1923 .... 33.119.47

$36.080.05
Розхід за той сам час 28.771.32

Готівка з кінцем червня 1923 р. остае .... $ 7.308.73
На чековій книжці $6.970.65
В підручній касі 238.08
Депозит в газовій компанії 100.00 $7.308.73

ЗА ГОЛОВНУ КРОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ У. Н. СОЮЗА:
Стефан Мильнович, Василь Гасій, Іван Ваверчак.